

УДК 316.444.5:378. 4.036

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-191-24-28

ПРИМА Раїса Миколаївнадоктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти
Волинського національного університету імені Лесі УкраїнкиORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3278-1900>

e-mail: primar@ukr.net

ЗАМЕЛЮК Марія Іванівна

кандидат педагогічних наук, викладач

Луцького педагогічного коледжу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6352-7908>

e-mail: 1369301@ukr.net

ТРИНДЮК Валентина Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, викладач

Луцького педагогічного коледжу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8326-3740>

e-mail: tryndiuk_va@ukr.net

КОМУНІКАТИВНА МОБІЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-ВИХОВАТЕЛЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У даний час вітчизняна система освіти зазнає радикальних змін: ставляться нові орієнтири та стратегічні цілі, досягнення яких неможливо без провідної ролі педагога. На цьому наголошується у багатьох державних документах, серед яких: Закон України «Про вищу освіту», декларація Всесвітньої конференції з вищої освіти ЮНЕСКО «Вища освіта у XXI столітті: бачення та дії», Закон України «Про дошкільну освіту». Високе значення педагога в реформуванні освіти обумовлено наявністю «очікувань» від його діяльності з боку батьків, суспільства та держави. При цьому кількість цих «очікувань» постійно зростає, що знаходить своє вираження у вигляді нових професійних функцій.

Модернізація системи дошкільної освіти спричиняє важливість і необхідність освоєння діяльнісної моделі організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, яка ґрунтується на активності дитини у спільній діяльності дорослого з дітьми. Відповідно до нових тенденцій щодо дошкільної освіти метою діяльності сучасного вихователя є не тільки збереження і зміцнення здоров'я вихованця, але й забезпечення його соціальної успішності, гнучке реагування на потреби дітей, без примусу мотивувати їх на навчання і реалізовувати освітній процес не тільки в безпосередньо освітньої діяльності, а й в режимні моменти (під час проведення гігієнічних процедур, прогулянки, вільної діяльності дітей протягом дня), як того вимагає Базовий компонент дошкільної освіти.

Сучасні вимоги до фахівця на межі тисячоліть продукують педагогічного працівника з високими моральними якостями, який має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи,

фізичний та психічний стан здоров'я, що дозволяє виконувати професійні обов'язки в освітніх закладах.

Успішний педагог-вихователь перебуває в постійному пошуку шляхів модернізації освітнього процесу, усвідомлює, що саме він першим прокладає дитині шлях до знань, добра, краси, віри, надії й любові, та є тим чарівником, який відкриває дітям дивовижний навколишній світ.

Визнання пріоритету розвитку зростаючої особистості, цінності й смислу її буття є головною тезою, вихідним науковим положенням, на якому базується процес оновлення змісту дошкільної освіти України XXI століття.

В основу модернізаційних процесів, пов'язаних з гуманізацією цілей і принципів дошкільної освіти, покладено саме аксіологічні, ціннісні засади, оскільки, самостійність, самобутність, самосвідомість, самодіяльність, індивідуальність і унікальність дитини, її особистісний спосіб буття є найважливішими цінностями нашої національної культури.

Для того щоб, бути затребуваними на ринку праці, само реалізуватися у професії і відчувати себе комфортно в сучасному суспільстві, необхідно швидко адаптуватися до нових умов роботи та бути готовим до подальших змін у соціальному і професійному житті. Необхідною умовою, що забезпечує можливість швидко адаптуватися до зміни змісту професійної діяльності, стає професійна мобільність вихователя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Насамперед маємо визначитися із поняттям «мобільність». У дослідженнях (Л. Амірова, Л. Вершиніна, Л. Горюнова, С.Желтова, Ю. Калиновський, Т. Канаєва, Д. Мурашов, І. Нікуліна, С. Нужнова, Р.Пріма, Г. Соколова, Л. Сорокіна, І. Щербаков та ін..) представлено різні аспекти дослідження цієї феноменії.

Великий тлумачний словник сучасної української мови, мобільність в загальноприйнятому значенні, визначає як здатність до швидкої зміни статусу, стану, вміння швидко орієнтуватися у ситуації, знаходити потрібні форми діяльності. Крім того, мобільність розглядається як соціальна категорія (перехід людей з одних громадських груп, шарів до інших). Більш вузьке розуміння мобільності пов'язано з безпосереднім швидким виконанням певних завдань [3].

У психолого-педагогічних дослідженнях «мобільність» розуміється як: рухливість (Ю. Дворецька, Г.Зборівський, Є. Нікітіна, І. Нікуліна, М.Руткевич і ін.); механізм адаптації особистості до постійно мінливих умов середовища (Г.Зборівський, М. Руткевич, Е. Нікітіна та ін.); основа для вибудовування кар'єри, підвищення професійного статусу (Е.Добренькова, Б. Калиновський, Д. Мурашов).

Заслужують на увагу наукові розробки, присвячені феномену «мобільності» як характеристики діяльності: галузева мобільність (В.Усачов та ін.); трудова мобільність (Е. Клинова, І. Циганкова, Т.Новикова та ін.); академічна мобільність (І. Оденбах), а також у межах особистості людини: особистісна мобільність (Т.Котмакова і ін.); соціальна мобільність (П.Сорокін, А.Ребер та ін.); соціокультурна мобільність (Д.Чернілевський, О. Філатов та ін.); культурна мобільність (Ю.Калиновський); професійна мобільність (Л.Амірова, Ю.Дворецька, Е.Зеер, Л.Кандилович, А.Столяренко, Р.Пріма та ін.); кар'єрна мобільність (Т.Маркова); технологічна мобільність (О.Балабанова); когнітивна мобільність (В.Солонко); мобільне мислення (Ф.Гайсин) та ін.

Суттєвими є дослідження (Л. Амірова, Л. Вершиніна, Л.Горюнова, Ю.Дворецька, С. Желтова, Е.Смишляєва ін.) щодо спрямованості особистості на професійну діяльність і вдосконалення професійної майстерності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкрити значення комунікативної мобільності майбутнього педагога-вихователя, проаналізувати шляхи розвитку комунікативної мобільності майбутніх спеціалістів в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Методи дослідження. Ми застосовували сукупність наступних методів дослідження: аналіз філософської, психолого - педагогічної, науково-методичної літератури, навчальної та нормативної документації в системі вищої педагогічної освіти для з'ясування стану окресленої проблеми; систематизація, синтез, узагальнення, що уможливили розкриття сутності проблеми, формулювання понятійно-термінологічного апарату.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтерпретація механізму здійснення мобільності виконується на основі розуміння діалектичних законів (закон переходу кількісних змін у якісні, закон єдності та боротьби протилежностей). Це дозволяє розкрити універсальний характер

мобільності, підкреслити її багатоаспектність, різноплановість і різнофактурність.

Узагальнюючи вищевикладене, розуміємо мобільність як інтегративну властивість особистості, що забезпечує здатність бути готовим до швидкого та успішного володіння новими технологіями за рахунок збагачення відсутніх знань і умінь, реалізації своїх особистісних ресурсів відповідно до вимог професійної діяльності.

Специфіка використання у роботі підходу до розуміння мобільності полягає у тому, що відповідне подання зводиться до рівня принципу суб'єкта діяльності (К. Абульханова-Славська, А.Деркач). Досягти цього результату вихователь може, використовуючи форми, методи, прийоми, спрямовані на розвиток різних видів дитячої діяльності. Тому існує необхідність розвитку професійної мобільності вихователів закладів дошкільної освіти, яка дозволить їм адаптуватися до нових умов роботи, бути активними, креативними, гнучкими в реалізації державних стандартів, підвищувати рівень свого професіоналізму.

Професійну мобільність вихователя можна вважати тією рушійною силою, що сприяє переходу внутрішнього потенціалу педагога у зовнішню активність, гнучкість, що засвідчують ефективність педагогічної діяльності в умовах нової української школи.

В Концепції Нової української школи висуваються вимоги щодо організації освітнього процесу, який сприятиме розвитку у вихованців адаптаційних здібностей і навичок самонавчання, орієнтації у професійному світі, мотивації на безперервну освіту та вдосконалення, вміння вибирати вектор свого кар'єрного росту[7]. Для формування у дітей таких здібностей ними повинні володіти самі педагоги всіх рівнів освіти, в тому числі й дошкільної, що забезпечить наступність всіх ступенів освіти в розвитку вихованця – учня – студента.

Сучасна система нової української дошкільної освіти знаходиться на новому етапі розвитку: відбувається оновлення нормативної бази; розширюється спектр освітніх послуг (міні-садки, групи короткотривалого змісту, оздоровчі дошкільні установи, сімейні дитячі садки, ігрові центри та ін.) з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини, потреб сім'ї і суспільства, та формується мережа закладів дошкільної освіти, що забезпечує їх надання; створюються нові освітні програми, які передбачають перехід від навчально-дисциплінарної моделі виховання і навчання дітей до діяльнісної моделі, що пропагує спільну діяльність дорослого й дитини.

Логіка дослідження зумовлює розглянути дефініцію «комунікація». За етимологічною природою іменниковий термін комунікація, відповідно до даних академічного словникового видання, походить від латинського *commūnicatio* («повідомлення, передача»), пов'язаного з дієсловом *commūnicō* («роблю спільним; повідомляю;

з'єдную»), що є похідним від *communis* («спільний») [5].

У «Словнику іншомовних слів» категорією числа розмежовано терміни комунікації та комунікація [12]. Множинну форму терміна автори словника пов'язують з лат. *communis* в значенні «роблю загальним, поєдную» й пояснюють як: 1) «шляхи сполучення і транспорту»; 2) «лінії зв'язку, мережі підземного міського господарства». Латинським *communis* у значенні «спілкуюся з кимось» пояснено комунікацію як «спілкування, передавання інформації».

Зокрема, Р. Якобсон визначив комунікацію, як процес передавання інформації між людьми за допомогою знакових систем (сигналів) [13].

Ю. Лотман розглядав комунікацію як переклад тексту з мови мого «Я» на мову твого «Ти». Визначення науковця спрямовує увагу саме на того, хто передає інформацію: трансляція інформації потребує певних умінь, зокрема досконалого знання «мови» реципієнта й практичного вміння перекладати текст з мови свого «Я» на мову твого «Ти» [9].

Отже, здійсненим аналізом сучасних наукових та лексикографічних джерел підтверджено, що термін комунікація дослідниками різних наукових і професійних сфер дефінюється по-різному. До вивчення проблеми комунікативної діяльності, визначення сутності цього феномена та його особливостей звертаються вітчизняні та зарубіжні дослідники. Особливу увагу акцентуємо на позицію Н. Кузьміної [8], яка тлумачить комунікативну діяльність як один із основних компонентів діяльності викладача — спільну діяльність педагога й дитини (студента), побудову міжособистісної взаємодії (сприймання і розуміння людьми один одного) і відносин у процесі педагогічного спілкування.

У структурі комунікативної діяльності, поряд із знаннями, вміннями й навичками, важливе місце посідають комунікативні здібності, які є найважливішим чинником самореалізації особистості.

У цьому контексті слухним є підхід Н. Волкової [4], яка вважає, що комунікативні здібності є індивідуально-психологічними особливостями людини, які постають умовою ефективного спілкування, передачі інформації, встановлення контактів, розуміння комунікативної ситуації, забезпечують взаємодію з іншими людьми та не зводяться лише до комунікативних умінь і навичок, хоча можуть полегшувати їх формування та використання.

Педагогічна комунікація в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти координує цілеспрямовані, практичні дії її учасників, особливістю цих взаємодій між суб'єктами процесу комунікації є те, що ця взаємодія здійснюється опосередковано, через спілкування. Постійна комунікаційна взаємодія із широким колом людей є особливістю професійної діяльності вихователя. У це

коло входять вихованці (різні за індивідуально-психологічними характеристиками), їх батьки (мають різний освітній рівень і віковий статус), колеги та ін. Даний аспект діяльності вказує на підвищену комунікативну активність і відповідальність.

Робота вихователів закладів дошкільної освіти здійснюється в безперервних комунікаційних умовах з людьми, що відрізняються за віком, статтю, освітою, соціальним статусом, мислення, педагогічної компетентності. Ефективність комунікативної взаємодії залежить від здатності й готовності вихователя у нестандартній ситуації швидко та результативно вирішувати комунікативні завдання, гнучко переключатися з одного співрозмовника на іншого, підбираючи до кожного різні способи спілкування. Цю здатність багато вчених називають комунікативною мобільністю (А.Алга, О.Смирнова) [2; 10].

Незважаючи на широкий спектр проведених досліджень у сучасній психолого-педагогічній науці, феномен комунікативної мобільності до теперішнього часу не досліджувався і, відповідно, в педагогіці не існує розробок формування і розвитку цієї складової професійної діяльності майбутніх педагогів-вихователів.

Суттєвою вважаємо позицію О. Амосова щодо розуміння комунікативної мобільності, що ґрунтується на уявленнях про мобільність як умінні пристосовувати власні дії до умов конкретних обставин.

Комунікативна мобільність за визначенням П.Атугова є рухливістю здійснюваних працівником функцій, за Н.Томін — прискорена рухливість, перспективності, за А.Мудрик — реакція, відгук на різні чинники.

Аналіз практики дозволив виявити низку істотних вимог професійної підготовки майбутніх педагогів-вихователів, що пред'являються до їх особистісних і професійних якостей, які визначають успішність праці. Важливого значення набувають функції педагога в освітній діяльності та взаємодії суб'єктів освітніх відносин у закладі дошкільної освіти. Спільний і кооперативний характер діяльності вихователя, специфіка її здійснення в різних умовах освітнього закладу кажуть про пріоритет розвитку в майбутніх педагогів - комунікативної мобільності.

Отже, комунікативна мобільність майбутніх вихователів має діяльнісний характер і являє собою здатність адаптуватися до здійснення комунікативної діяльності.

А. Алга комунікативну мобільність характеризує як різновид професійної мобільності фахівця, яка вказує на його досить високу професійну підготовку і тісно пов'язана з такими ознаками, як мінливість, адаптивність, задоволеність здійснюваної професійною діяльністю [2, с. 9].

О. Смирнова в своєму дослідженні комунікативну мобільність представляє як здатність фахівця здійснювати якісне спілкування в різноманітних, у тому числі непередбачуваних ситуаціях, що вимагають прояви чутливості й

терпимості до фактору комунікативної невизначеності і передбачають прояв активності, оперативності та рефлексивності особистості [10, с. 82 – 83].

На підставі всього вище викладеного ми вважаємо, що комунікативна мобільність майбутніх вихователів – це інтегративна особистісна якість вихователя, що характеризується здатністю ефективно адаптуватися до постійно мінливих умов комунікативної діяльності в закладі дошкільної освіти.

Особливо гостро це питання стоїть для майбутніх вихователів, які несуть відповідальність не тільки за динаміку розвитку та благополуччя дітей в освітньому закладі, а й за комфортний клімату педагогічному колективі, за вирішення проблем виховання у сім'ї. Робота майбутніх вихователів здійснюється у безперервних комунікаціях з людьми, що відрізняються за віком, статтю, освітою, соціальним статусом, мислення, педагогічної компетентності. Ефективність комунікацій залежить від здатності й готовності педагога-вихователя гнучко перемикається з одного співрозмовника на іншого, підбираючи до кожного такі способи спілкування, діалогу, переконання, пояснення, роз'яснення, які найбільше відповідають їх індивідуальним особливостям.

Комунікативна мобільність майбутніх вихователів розглядається нами як різновид професійної мобільності фахівця, яка вказує на його досить високу професійну підготовку й тісно пов'язана з такими ознаками, як мінливість, адаптивність, задоволеність здійснюваної професійної діяльності.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Таким чином, аналіз загальнонаукових підходів щодо комунікативної мобільності дозволяє стверджувати, що педагог повинен бути готовим до змін на рівні особистісних якостей (гуманістична мораль та основні елементи сучасного етикету – культура манер, культура вербального й невербального спілкування, комунікативна компетентність), продуктивної діяльності (висока сумісність, контактність і гнучкість, адаптивність, саморегуляція; гарні навички спілкування; відсутність відчуження, тобто включеність у соціальні зв'язки; відсутність фрустрованості й напруги, адекватність реагування), професійного розвитку (мати чітке уявлення про свої можливості, бути відкритим до інновацій, розширювати професійні компетентності). *Перспективи подальших наукових розвідок* пов'язуємо з мобільністю педагогів в умовах дистанційної роботи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алга А.Н. Развитие комунікативної мобільності майбутніх педагогів-психологів в процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теорія і методика професійної освіти» Владикавказ, 2013. 22 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; авт. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богиніч О.Л. та ін. К.: Видавництво, 2012. 26 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. І голов. ред. В.Т.Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с., с.534

4. Волкова Н.П. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів до професійно-педагогічної комунікації: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Дніпропетровськ, 2006. 430 с.

5. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / [Гол. ред. О. С. Мельничук]. К.: Наук. думка, 1985. Т. 2, с. 545

6. Закон України «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту» URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>; <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628> (дата звернення 10.09.2020).

7. Концепція Нової української школи. URL: <http://nus.org.ua/> (дата звернення 10.09.2020).

8. Кузьміна Н.В. Професіоналізм личности преподавателя и мастера производственного обучения. М.: Высшая школа, 1990. 119 с.

9. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек - текст - семиосфера – история. М., 1996. 464 с. URL: http://www.philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/kazakova/lecci_on_5.pdf (дата звернення 10.09.2020).

10. Смирнова О.О. Особливості формування комунікативної компетентності особистості. *Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри»*, 24-25 лист. 2016 р., м. Київ; м. Северодонецьк. Северодонецьк: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, 2016. С. 82 - 83

11. Сидоренко В.В. Комунікативна професіограма вчителя української мови і літератури в умовах післядипломної педагогічної освіти. *Науково-теоретичний і прикладний аспекти сучасного викладання української мови та літератури в школі // матеріали обласного семінару-практикуму «Науково-теоретичний та прикладний аспекти сучасного викладання української мови і літератури в школі» у м. Донецьку, 18- 20 жовтня 2011 р. Донецьк: Каштан, 2011. С. 90-101.*

12. Словник іншомовних слів / уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. К.: Наук. думка, 2000. 680 с., с. 285

13. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. *Структурализм: «за» и «против»*. М., 1975. С. 193 - 230, с. 199

REFERENCES

1. Alga, A.N. (2013) *Rozvytok komunikatyvnoi mobilnosti maibutnikh pedahohiv-psykholohiv v protsesi profesiinoi pidhotovky u vyshchomu navchalnomu zakladi* [Development of communicative mobility of future pedagogues-psychologists in the process of professional training in a higher educational institution]. Vladykavkaz.

2. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity* (2012). [The basic component of preschool education].

3. Busel, V.T. *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainiskoi movy* (2001) [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv.

4. Volkova, N.P. (2006) *Teoretichni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do profesiino-pedahohichnoi komunikatsii* [Theoretical and methodical bases

of preparation of future teachers for professional and pedagogical communication] Dnipropetrovsk.

5. Melnychuk, O.S. (1985) *Etymologichnyi slovnyk ukraïnskoi movy: u 7 t.* [Etymological dictionary of the Ukrainian language: in 7 vols.]. Kyiv.

6. *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu», «Pro doshkilnu osvitu»* [Law of Ukraine "On Higher Education", "On Preschool Education"].

7. *Kontseptsiiia Novoi ukraïnskoi shkoly* [The concept of the New Ukrainian School].

8. Kuzmina, N.V. (1990) *Professyonalizm lychnosti prepodavatelïa y mastera proyzvodstvennoho obuchenïa* [Professionalism of the personality of the teacher and master of industrial training]. Moscow.

9. Lotman Yu.M. (1996) *Vnutri mysl'yashchikh mirov. Chelovek - tekst - semi osfera – istoriya* [Inside thinking worlds. Man - text - seven osphere - history.]. Moscow.

10. Smyrnova, O.O. (2016) *Osoblyvosti formuvannya komunikatyvnoi kompetentnosti osobystosti.* [Features of formation of communicative competence of the person.]. Severodonetsk.

11. Sidorenko, V.V. (2011) *Komunikatyvna profesiohrama vchytelya ukraïns'koyi movy i literatury v umovakh pislyadyplomnoi pedahohichnoi osvity* [Communicative professional profile of a teacher of Ukrainian language and literature in the conditions of postgraduate pedagogical education]. Donetsk.

12. Morozov, S.M., Shkaraputa, L.M. (2000) *Slovnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. Kyiv.

13. Yakobson, R. (1975) *Lingvistika i poetika* [Linguistics and Poetics]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ПРИМА Раїса Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Наукові інтереси: теорія і методика професійної освіти

ЗАМЕЛЮК Марія Іванівна – кандидат педагогічних наук, викладач Луцького педагогічного коледжу

Наукові інтереси: теорія і методика професійної освіти

ТРИНДЮК Валентина Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, викладач Луцького педагогічного коледжу

Наукові інтереси: теорія і методика професійної освіти

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PRIMA Raisa Mykolayivna - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Theory and Methods of Primary Education, Volyn National University named after Lesya Ukrainka

Circle of research interests: theory and methods of vocational education

ZAMELYUK Maria Ivanivna - Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at Lutsk Pedagogical College

Circle of research interests: theory and methods of vocational education

TRYNDYUK Valentyna Anatoliivna - Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at Lutsk Pedagogical College

Circle of research interests: theory and methods of vocational education

Стаття надійшла до редакції 22.09.2020

УДК 37.01

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-191-28-33

САДОВИЙ Микола Ілліч –

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри теорії і методики технологічної підготовки,

охорони праці та безпеки життєдіяльності

Центральноукраїнського державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

e-mail: smikdpu@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6582-6506>

ПРИНЦИПИ ІСТОРИЗМУ ТА СИНЕРГЕТИКИ У СТАНОВЛЕННІ ВИТОКІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ЦДПУ ІМ. В. ВИННИЧЕНКА.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Реалізація принципу історизму в освітньому процесі сприяє формуванню у студентів, насамперед ключових компетентностей. Вивчення історії зародження, розвитку та становлення того чи іншого підрозділу університету дозволяє визначити структурно-логічну схему створення матеріальної бази, кадрового потенціалу, тенденцій, біографічних даних. Ґрунтовної історії розвитку кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці і безпеки життєдіяльності (ТМТПОПБЖ) нині не створено, що і є актуальністю проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На фізико-математичному факультеті за редакції декана

Р.Я.Ріжняка створено історію факультету, де є інформація про кафедру [1]. С.І.Шевченко також досліджував історію університету, де є згадки про кафедру [4]. В.В.Постолатій надрукував посібник з історії університету [2]. У Наукових записках можна зустріти окремі фрагменти щодо діяльності кафедри в різні періоди [3]. П.Г.Холявенко підготував рукописні спогади про свій життєвий шлях та діяльність у Кіровоградському державному педагогічному інституті ім. О.С.Пушкіна [7]. Проте детального аналізу етапів зародження та становлення кафедри ТМТПОПБЖ немає.